

Overenie súladu finančnej operácie alebo jej časti s osobitnými predpismi alebo medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná a na základe ktorých sa SR poskytujú verejné financie, je dôležité z hľadiska zabezpečenia splnenia všetkých podmienok, ktoré určujú príslušné všeobecne záväzné právne predpisy SR alebo právne záväzné akty EÚ alebo medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná.

Ďalšie podmienky poskytnutia verejných financií môžu byť ustanovené v zmluvách uzatvorených orgánom verejnej správy alebo v rozhodnutiach vydaných podľa osobitných predpisov, preto je dôležité overovať súlad finančnej operácie alebo jej časti aj s týmito podmienkami.

Zároveň platí, že orgány verejnej správy vydávajú aj vnútorné predpisy, ktoré rovnako upravujú podrobnosti napríklad obehu účtovných dokladov alebo finančného riadenia, ktoré musia byť pri realizácii finančnej operácie alebo jej časti dodržané.

Iné podmienky poskytnutia verejných financií, ktoré neboli uvedené v predchádzajúcich možnostiach, sú napríklad výzvy na poskytnutie dotácie alebo nenávratného finančného príspevku, operačné programy pri prostriedkoch EÚ alebo ďalšia riadiaca dokumentácia, napríklad systém riadenia alebo systém finančného riadenia finančných prostriedkov EÚ a podobne.

§ 7

Základná finančná kontrola

(1) Základnou finančnou kontrolou je orgán verejnej správy povinný overovať vždy súlad každej finančnej operácie alebo jej časti so skutočnosťami uvedenými v § 6 ods. 4 na príslušných stupňoch riadenia.

(2) Základnú finančnú kontrolu vykonávajú štatutárny orgán orgánu verejnej správy alebo ním určený vedúci zamestnanec orgánu verejnej správy¹⁶⁾ a zamestnanec zodpovedný za rozpočet, verejné obstarávanie, správu majetku alebo za iné odborné činnosti podľa povahy finančnej operácie alebo jej časti podľa rozhodnutia štatutárneho orgánu orgánu verejnej správy. Ak je orgánom verejnej správy obec a nemôže zabezpečiť vykonanie základnej finančnej kontroly svojimi zamestnancami, vykonáva základnú finančnú kontrolu starosta a aspoň jedna iná fyzická osoba, ktorú schvaľuje obecné zastupiteľstvo uznesením.

(3) Osoby podľa odseku 2 vykonávajúce základnú finančnú kontrolu potvrdzujú na doklade súvisiacom s finančnou operáciou alebo jej časťou súlad so skutočnosťami uvedenými v § 6 ods. 4 uvedením svojho mena a priezviska, podpisu, dátumu vykonania základnej finančnej kontroly a vyjadrenia, či je alebo nie je

možné finančnú operáciu alebo jej časť vykonať, v nej pokračovať alebo vymáhať poskytnuté plnenie, ak sa finančná operácia alebo jej časť už vykonala.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 nepoužije orgán verejnej správy pri plnení úloh integrovaného záchranného systému a Policajný zbor, Hasičský a záchranný zbor, Horská záchranná služba, finančná správa v oblasti colníctva, ozbrojené sily Slovenskej republiky, Zbor väzenskej a justičnej stráže, Národný bezpečnostný úrad Slovenskej republiky a spravodajské služby pri plnení tých úloh, ktoré neznesú odklad podľa osobitných predpisov.¹⁶⁾ Rovnako sa ustanovenia odsekov 1 až 3 nepoužijú pri odstraňovaní dôsledkov prevádzkových havárií a iných havarijných stavov bezprostredne po ich vzniku, ak odstránenie týchto dôsledkov neznesie odklad v záujme ochrany života, zdravia a v záujme predchádzania škodám na majetku.

¹⁶⁾ Napríklad § 9 Zákonníka práce v znení zákona č. 257/2011 Z. z., § 4 zákona č. 73/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, § 7 zákona č. 346/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon č. 400/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 315/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Z dôvodovej správy

Základnou finančnou kontrolou sa overuje každá finančná operácia alebo jej časť vždy, aj keď sa finančná operácia alebo jej časť overuje administratívnu finančnou kontrolou alebo finančnou kontrolou na mieste. Finančná operácia alebo jej časť sa vykonáva celý čas od prípravy finančnej operácie alebo jej časti až po jej ukončenie a splnenie všetkých cieľov finančnej operácie alebo jej časti. Základná finančná kontrola je ustanovenie, ktoré zabezpečuje prostredníctvom tzv. kontroly štyroch očí, aby sa predchádzalo vzniku nedostatkov, podvodov a nezrovnalostí pri hospodárení orgánu verejnej správy s verejnými financiami, a preto ustanovuje, že základnú finančnú kontrolu vykonávajú aspoň dvaja zamestnanci orgánu verejnej správy, z ktorých jeden musí byť vedúci zamestnanec (uplatnenie princípu kontroly štyroch očí).

Doklad súvisiaci so základnou finančnou kontrolou sa myslí doklad, ktorým je finančná operácia deklarovaná, napríklad cestovný príkaz na zahraničnú služobnú cestu, faktúra, žiadosť

o dotáciu, žiadosť o platbu a podobne, ale aj doklad, ktorý je len prílohou dokladu, ktorým je finančná operácia deklarovaná a môže to byť napríklad aj krycí list, ktorý si orgán verejnej správy vytvorí pre svoje podmienky finančného riadenia alebo zoznam kontrolných otázok súvisiacich s kontrolou príslušnej finančnej operácie, na ktorom sa vyjadria všetky náležitosti podľa zákona potvrdzujúce vykonanie základnej finančnej kontroly a podobne. Orgán verejnej správy sa môže rozhodnúť, ktorý doklad z hľadiska menšej administratívnej náročnosti vykonania základnej finančnej kontroly využije.

Predchádzajúca právna úprava neriešila problém výkonu predbežnej finančnej kontroly v prípadoch, ak obec nemala žiadnych zamestnancov. Predmetné ustanovenie navrhuje v prípade, ak obec s malým počtom zamestnancov nemôže z objektívnych príčin zabezpečiť základnú finančnú kontrolu najmenej dvoma svojimi zamestnancami, tak ju vykoná priamo starosta obce a ďalšia fyzická osoba určená obecným zastupiteľstvom, čo v praxi môže byť aj poslanec obecného zastupiteľstva, ak sa na takomto riešení zhodne obecné zastupiteľstvo a určí poverenie tejto fyzickej osoby uznesením. Týmto spôsobom je zabezpečená základná finančná kontrola, ktorou by sa malo predchádzať vzniku nedostatkov, nezrovnalostí a podvodov aj pri hospodárení s verejnými financiami obce.

Základná finančná kontrola sa vykonáva na všetkých stupňoch riadenia orgánu verejnej správy a overuje sa ňou každá finančná operácia alebo jej časť. Stupne riadenia v rámci orgánu verejnej správy sú definované organizačným poriadkom orgánu verejnej správy.

Zámerom úpravy nie je ukladanie nových povinností zamestnancom orgánu verejnej správy, ale zvýšiť zodpovednosť zamestnancov za vykonávané činnosti, ktoré sú v opise ich pracovných činností alebo pracovnej náplni. Ustanovenie nadväzuje na doteraz existujúci systém vykonávania predbežnej finančnej kontroly. Vykonanie základnej finančnej kontroly sa potvrdzuje na doklade súvisiacom s finančnou operáciou alebo jej časťou uvedením mena a priezviska zamestnanca, ktorý vykonal základnú finančnú kontrolu. Ďalej zamestnanec uvedie svoj vlastnoručný podpis (môže byť použitý aj zaručený elektronický podpis), dátum vykonania základnej finančnej kontroly a vyjadrenie, či je alebo nie je možné finančnú operáciu alebo jej časť vykonať, v nej pokračovať alebo vymáhať poskytnuté plnenie, ak sa finančná operácia alebo jej časť už vykonala. V praxi to znamená, že za doklad súvisiaci s finančnou operáciou alebo jej časťou sa môže považovať aj krycí list alebo zoznam kontrolných otázok.

KOMENTÁR

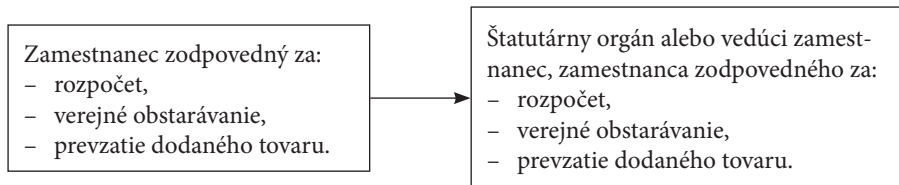
Základná finančná kontrola je jedným z troch druhov finančnej kontroly, ktorú orgán verejnej správy vykonáva ako tzv. vnútornú kontrolu. Je to základ každej činnosti, ktorú orgán verejnej správy realizuje, je to tzv. kontrola na manažérskej úrovni (tzv. prvý stupeň) na báze výkonu a schvaľovania každodenných činností orgánu verejnej správy. To znamená, že ju vykonávajú všetci zamestnanci orgánu verejnej správy, ak pracujú s finančnou operáciou. Bez jej vykonania nie je možné vo finančnej operácii alebo jej časti pokračovať a jej nevykonanie alebo zlé vykonanie môže byť pokutované. V predchádzajúcich predpisoch bola táto kontrola známa ako predbežná finančná kontrola a po novele z roku 2014 ako vnútorná administratívna kontrola. Základné princípy jej vykonávania sú zachované aj v novom zákone, kedy stále platí, že základ-

nú finančnú kontrolu musia vykonať vždy dve osoby. Jednou osobou je zamestnanec orgánu verejnej správy zodpovedný za rozpočet, verejné obstarávanie, správu majetku alebo za iné odborné činnosti podľa povahy finančnej operácie a druhou osobou je buď samotný štatutárny orgán orgánu verejnej správy alebo vedúci zamestnanec orgánu verejnej správy určený štatutárnym orgánom orgánu verejnej správy. Táto kontrola sa môže nazývať aj kontrola štyroch očí práve z dôvodu zabezpečenia overenia finančnej operácie dvomi osobami, kedy orgán verejnej správy nemôže realizovať žiadnu finančnú operáciu alebo jej časť bez vykonania tejto základnej finančnej kontroly. Základná finančná kontrola má svojím nastavením zabrániť podvodnému alebo neehospodárnemu, neefektívnemu, neúčinnému, neúčelnému konaniu tak, že žiadnu finančnú operáciu alebo jej časť nemôže schváliť iba jedna osoba. Pri výkone základnej finančnej kontroly musia byť vždy minimálne dve osoby a vo väčších organizáciách podľa povahy finančnej operácie môžu byť do procesu schvalovania finančnej operácie alebo jej časti základnou finančnou kontrolou zapájané viaceré osoby, nielen dve, čo je minimálna povinnosť ustanovená zákonom.

Príklad:

V orgáne verejnej správy, ktorý nemá veľa zamestnancov, môžu byť funkcie jedného zamestnanca kumulované, teda jedna osoba môže zodpovedať za rozpočet, ale aj realizáciu verejného obstarávania, a rovnako aj za uskladnenie obstaraných tovarov. Vtedy vykoná základnú finančnú kontrolu prvý zamestnanec zodpovedný za všetky tri oblasti, teda rozpočet, verejné financie a prevzatie na sklad, t. j. osoba a spolu s ňou druhá osoba – jeho nadriadený alebo štatutárny orgán.

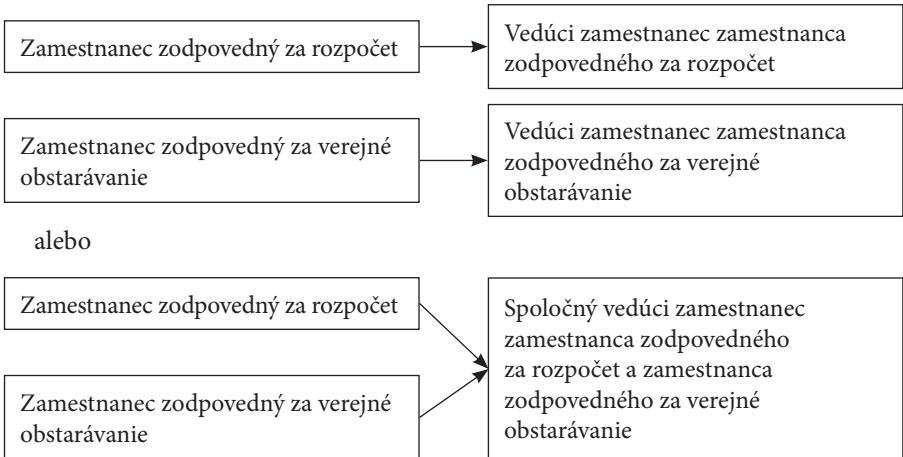
Vykonanie základnej finančnej kontroly:

V orgáne verejnej správy, ktorý má viac zamestnancov, môžu existovať samostatné útvary, ktoré zodpovedajú za rozpočet, nejaký iný útvar zodpovedá za verejné obstarávanie a iný zase za naskladnenie tovaru. Preto v tomto prípade vykonávajú základnú finančnú kontrolu viaceré osoby. Pokiaľ za všetky tri spomínané oblasti zodpovedá samostatný zamestnanec v rámci samostatných oddelení, tak základnú finančnú kontrolu vykoná vždy zamestnanec zodpovedný za rozpočet a jeho nadriadený, potom zamestnanec zodpovedný za verejné obstarávanie a jeho nadriadený a podobne. Pokiaľ by všetky tieto úlohy boli pod riadením jedného vedúceho útvaru, ale aj tak v rámci

útvary zodpovedajú za jednotlivé činnosti samostatné osoby, základnú finančnú kontrolu vykoná osoba zodpovedná za rozpočet, osoba zodpovedná za verejné obstarávanie a všetko to schváli vykonaním základnej finančnej kontroly ich spoločný nadriadený. Záleží od organizačného usporiadania orgánu verejnej správy.

Vykonanie základnej finančnej kontroly:

Rovnako platí, že ak štatutárny orgán neurčí vedúceho zamestnanca zodpovedného za vykonanie základnej finančnej kontroly, je povinný základnú finančnú kontrolu vykonať ako druhý zamestnanec.

V orgánoch verejnej správy, ktorými sú obce s malým počtom zamestnancov, ktoré neboli v minulosti schopné zabezpečiť výkon predbežnej finančnej kontroly dvoma svojimi zamestnancami, v súčasnosti môžu určiť ďalšiu fyzickú osobu, ktorá bude vykonávať okrem starostu základnú finančnú kontrolu. Je v záujme obecného zastupiteľstva a všetkých poslancov takú osobu určiť, aby sa zabránilo neoprávnenému použitiu verejných financií, ak by o používaní verejných financií rozhodoval len sám starosta. Takouto osobou môže byť aj poslanec alebo iná osoba, ak to schváli obecné zastupiteľstvo uznesením.

Vykonanie základnej finančnej kontroly sa potvrdzuje na doklade súvisiacom s finančnou operáciou alebo jej časťou. Takýmto dokladom môže byť akýkoľvek doklad súvisiaci s finančnou operáciou alebo jej časťou, ktorého pomenovanie je na orgáne verejnej správy a jeho vnútornom nastavení obehu dokladov. Môže to byť napríklad krycí list finančnej operácie alebo jej časti, zoznam kontrolných otázok alebo vykonanie základnej finančnej kontroly môže byť potvrdené aj v správe z vykonanej administratívnej